تـاوانی گەندەڵی و غەش کردن و فێڵ کردن

پێغەمبەری خوا صلى الله عليه وعلى اله وسلم ئەفەرموێ : (ما من إمـام يغلـق بابـه دون ذوي الحاجة و الخلة و المسكنة إلا أغلق الله أبواب السماء دون خلته و حاجتـه و مـسكنته) سلـسلة الاحاديث الصحيحة 629 واته : (هەر پێشەوایەك =سەرۆكێك= نیـە كـە دەرگـای دابخـات لـە ڕووی ئەوانەی هـەژارو كـەم دەرامـەتن و خـاوەنی پێویـستین =موحتـاجن= ئـەوە ئـیللا خـوا دەرگاكانی ئاسمان دا ئەخا بە سەر هەژاری و پێویستی و كەم دەرامەتی ئەو =یـانی كـە ئـەو پێویستی ئەبێ بە خوا بێگەومان هەموو كەسیش پێویستی بەخوایە بـەڵام لەبـەر سـتەمەكەی دوعای لێ وەرناگیرێ=) .

وە پێغەمبەری خوا صلى الله عليه وعلى الـه وسـلم ئەفـەرموێ : (المكـر و الخديعـة في النـار) سلسلة الاحاديث الصحيحة 1057 واته : (فێڵ و خەڵەتاندن لە ئاگرە) .

وە پێغەمبەری خوا صلى الله عليـه وعلـى الـه وسـلم ئەفـەرموێ : (إن الله سـائل كـل راع عما استرعاه ، أحفظ ذلك أم ضيع ؟ حتى يسأل الرجل عن أهل بيته) سلسلة الاحاديث الـصحيحة 1636 واتـە : (بـە تەئكیـد خـوا پرسـیار ئـەكا لـە هـەموو شـوانێك =بەرپرسـێك= لـەوەی خـستویەتیە ژێـر دەسـتی =بەرپرسـە لەسـەری= ، ئایا پاراسـتویەتی =ئـەم ئەمانەتـە= یـان چواندویەتی =گوێی پێنەداوە=) .

وە پێغەمبەری خوا صلى الله عليه وعلى اله وسلم ئەفەرموێ : (كلكم راع ومسؤول عن رعيتـه الإمام راع ومسؤول عن رعيته والرجل راع في أهلـه ومـسؤول عـن رعيتـه والمـرأة راعيـة في بيـت زوجها ومسؤولة عن رعيتها والخادم راع في مال سيده ومسؤول عن رعيتـه وكلكـم راع ومـسؤول عن رعيته) رواه البخاري و مسلم واته : (هەمووتان شـوانن =بەرپرسـن= وە پرسـیارتان لـێ ئەكرێتەوە لەوانەی لە ژێر دەستتان بوون =بـەرپرس بـوون بـە سـەریان= پێـشەوا =سـەرۆكی وڵات= شوانە =بەرپرسـە= وە پرسـیاری لـێ ئەكرێتـەوە لەوانـەی كـە لـە ژێـر دەسـتی بـوون بەرپرس بوو بە سەریانەوە وە پیاو شوانە =بەرپرسە= لە سەر خێزان و منداڵـەكانی خـۆی وە پرسیاری لێ ئەكرێتەوە لەوانەی بە سـەریانەوە شـوان =بـەرپرس= بـووە وە ئـافرەت شـوانە =بەرپرسـە= لـە مـاڵی مێردەكـەی وە پرسـیاری لـێ ئەكرێتـەوە لـەوەی لـە سـەری شـوان =بەرپرس= بووە وە خزمەت كار شوانە =بەرپرسـە= لـە مـاڵی گەورەكـەی وە پرسیاری لـێ ئەكرێتەوە لە سەر ئەوەی لە سەری شوان =بەرپرس= بووە وە هەمووتان شوانن =بەرپرسن= وە هەمووشتان پرسیارتان لێ ئەكرێتەوە لەوەی لەسەری شوان =بەرپرس= بوون) .

وە پێغەمبەری خوا صلى الله عليه وعلى اله وسلم ئەفەرموێ : (من غش فليس مني) رواه مسلم واتە : (ئەوەی غەش بکا لە من نیە) .

وە پێغەمبەری خوا صلى الله عليه وعلى اله وسلم ئەفەرموێ : (ما من عبد يسترعيه الله عز وجل رعية يموت يوم يموت وهو غاش لرعيته إلا حرم الله تعالى عليه الجنة) رواه البخاري و مسلم واتە : (هیچ عەبدێك نیە كە خوا ئەیكاتە شوان و بەرپرس بە سەر خەڵكێكەوە وە بمرێ ئەو ڕۆژەی كە دەمرێ غەش =خیانەت و فێڵ= لەوانە بكا كە لە ژێر دەستی بوون ئیللا خوای بەرز بەهەشتی لە سەر حەرام دەكات) .

وە پێغەمبەری خوا صلى الله عليه وعلى اله وسلم ئەفەرموێ : (لعنة الله على الراشي و المرتشي) صحيح الجامع 5114 واتە : (لەعنەتی خوا لە سەر ئەوەی ڕەشوە ئەداو ئەوەی ڕەشوە وەر ئەگرێ) .

لە سوودەكانی ئەم فەرموودانە

1- هەر بەر پرسێك دەرگا بە ڕووی هەژاران و خەڵكی موحتاج دا بخات پێویستیەكانیان بۆ جێ بە جێ نەكات ئەوە خوای بەرز دەرگاكانی ئاسمانی بە ڕوویدا دا ئەخات و دوعای لێ وەرناگرێ .

2- فێڵ كردن و خەڵەتاندن لە ئاگرە جا هەر كەسێك بیكات و بە هەشێوەیەك بێت و لە هەر كاتێكدا بێت .

3- گەندەڵی و فێڵ كردن حەرامە بەڵام تەنها پەیوەندی بە حكومەت و سەرۆكی وڵات نیە بۆ هەموو كەسێك حەرامە وە هەموو كەسێك بەر پرسە هەر كەسە لەوە بەرپرسە كە لە ژێر دەستیەتی تەنانەت هەموو پیاوێك و هەموو ئافرەتێك وە هەتا خزمەت كاریش بەرپرسن و پرسیاریان لێ ئەكرێ لەوەی لە ژێر دەستیان بووە .

4- ڕەشوە دان و ڕەشوە وەرگرتن لە تاوانە گەورەكانە لەعنەتی خوای لە سەرە ئەوەش تەنها بۆ بەرپرس یان مۆزەفێك نیە بەڵكو ئەوەی ڕەشوەكەش ئەدا وەك ئەو تاوانبارە .

5- ئەوەی غەش بكا پێغەمبەری خوا صلى الله عليه وعلى اله وسلم لێی بەریە جا هەر كەسێك بێ .

6- بۆمان دەركەوت كە لە ئیسلام گەندەڵی و غەش و فێڵ تاوانی گەورەن بەڵام ئەوە تەنها بۆ سەرۆك و حكومەت نیە بەڵكو بۆ هەموو خەڵكە چۆن سەرۆك و حكومەت بۆی نیە گەندەڵ بێ ئاواش خەڵك هەمووی ! ئەمڕۆ خەڵكێك پەیدا بوون ئەمە بووە بە كاسبیان و پارەی پێ پەیدا ئەكەن وە خەڵكی پێ لە دەورەی خۆیان كۆ

ئەكەنەوە خۆیان گەندەڵن غەش ئەكەن خراپە ئەكەن دزی ئەكەن درۆ ئەكەن بەلاَم ڕەخنە ئەگرن لە حكومەت و جنێوی پێ ئەدەن و بە گەندەڵی ئەزانن خۆشیان لە بیر ئەكەن ! نموونەش زۆرە بۆ ئەمە كە وەك ئەبینین خەڵكانێكی بەد ڕەوشت و ڕق هەلگر بەرامبەری ئیسلام و ڕەوشتی بەرز پەیدا بوون لە ڕێگەی ڕۆژنامەو ئەنتەرنێتەوە پارە پەیدا ئەكەن بەوەی گوایە ڕخنە ئەگرن !!! كە خۆیان شایستەی ڕخنەی زۆر گەورە ترن و زۆر لە سەركردەكان و حكومەتمان گەندەڵ ترن هیچ نەبێ سەركردەو حكومەتمان ئەڵێن ئێمە موسڵمانین بەلاَم ئەوان بە ڕاشكاوی ڕقی خۆیان بە رامبەر بە ئیسلام ئاشكرا كردووە وە بانگەشەی بەڕەلاَیی و بەد ڕەوشتی و نەمانی ڕێز و قیەم ئەكەن داوا ئەكەین لە خوا سەركردەكانمان بخاتە سە ڕێگەی ڕاست و یارمەتیان بدا لە هەموو ئەو پڕۆژانەی كە سوود بە گەلەكەمان ئەگەیەنێ وە مۆفەقیان بكا بۆ سەرخستنی حەق و حوكم كردن بە شەریعەتی خوا و ڕێ گرتن لە وانەی ئەیانەێ گەلەكەمان بەرەو تاریكایی بەرێ وە هیدایەتیان بدا بۆ ئەوەی هەرچی گەندەڵی و كەم و كوڕی هەیە چارسەری بكەن و بتوانن زیاتر خزمەتی خەڵكی هەژار بكەن وە داوا لە خوا ئەكەین كە گەلەكەشمان هیدایەت بدا بۆ دەست گرتنیان بە ئیسلامی ڕاستەقینەو دوور كەوتنەوەیان لە حیزبایەتی و ڕق لە یەكتر هەلگرتن و ماف یەكتر خواردن .

باوكی حارث